

Nogle landmænd rådes til at dyrke vinterbyg på et forkert grundlag

Selvfølgelig skal både landmænd og deres rådgivere arbejde efter landets love og regler, selvom disse er både rigide og fagligt uforstandige. Men landmændenes frustrationer bliver større, når de rådgives til at gå på kompromis med fagligheden, selv hvor dette ikke er nødvendigt.



Nogle konsulenter anbefaler at dyrke vinterbyg med den begrundelse, at man skal kunne nå at etablere efterafgrøder året efter. Men vinterbyg er udbyttmæssigt en dårligere afgrøde og en langt ringere afgrøde for miljøet i stedet for alternativet, der kunne være vinterraps, skriver Claus Neergaard. Arkivfoto



Læserbrev

Af Claus Neergaard, Gunderslevholm, formand for Landøkonomisk Selskab

Selvfølgelig skal både landmænd og deres rådgivere arbejde efter landets love og regler, selvom disse er både rigide og fagligt uforstandige. Men

landmændenes frustrationer over miljølovgivningen bliver stor, når de pålægges byrdefulde regler med tvivlsom miljømæssig effekt. Og disse frustrationer bliver endnu større, når de oveni rådgives til at gå på kompromis med fagligheden, selv hvor dette ikke er nødvendigt.

Her tænker jeg for eksempel på, at nogle konsulenter anbefaler at dyrke vinterbyg med den begrundelse, at man skal kunne nå at etablere efterafgrøder året efter.

Når rådgivere anbefaler at erstatte vinterraps, vinterhvede og rug med vinterbyg med den begrundelse, at der så er bedre tid til at så efterafgrøder, er det således hverken begrundet i faglighed eller i virkelighed. Derfor er der grund til at tænke sig om mere end én gang, inden man vælger vinterbyg.

Mange faglige forhold skal tages i betragtning, hvis man vælger vinterbyg. De kan listes op:

1. Vinterbyg anstrenger sædskiftet, hvor raps giver et mere alsidigt sædskifte i stedet for en monokultur med korn efter korn. Det er et forhold, som specielt EU har øje for.
2. Vinterbyg sælges ofte som bulkvarer – mens raps, hvede og rug har potentiale som en ædlere afgrøde.
3. Vinterbyg har lettere ved at udvintre og har egentlig mest succes i landets sydlige og kystnære områder.
4. Vinterbyg giver ophav til problemer med goldfodsyge og knækkefodsyge.
5. Vinterbyg efterlader også spildkorn, der kan gøre det vanskeligt at have fremavlkskorn efter en vinterbygmark.
6. Vinterbyg har et dårligt N-regnskab, idet der udledes forholdsvist mere fra en vinterbygmark end fra alle andre alternative kornarter.
7. Landmandens økonomi har bestemt ikke fordel af vinterbyg fremfor vinterraps, hvede eller rug.

Uddybning punkt 6:

I N-balancen mellem vinterhvede og vinterbyg er vinterbyggen 17 kg N mere belastende end hvede og vinterbyg er 20 kg N værre end rug. Så krav om efterafgrødedyrkning skal for det første kompensere for disse 17 kg N hhv. 20 kg N.

Dertil kommer, at efterafgrøder mest naturligt følges op med dyrkning af typisk vårbyg, der har en balance, der 9 kg N ringere end hvede eller fortrænger dyrkning af rug, der har en balance, hvor vinterbyg er 12 kg N ringere end rug. Summa summarum betyder vinterbygdyrkning efterfulgt af efterafgrøder, at efterafgrøder skal opsamle $17 + 9 \text{ kg N} = 26 \text{ kg N}$ i et ellers vinterhvededomineret sædskifte og $20 + 12 \text{ kg N} = 32 \text{ kg N}$ i et ellers rugdomineret sædskifte.

Mon en efterafgrøde er så effektiv?

Miljømæssigt er det derfor et problem at foretrække vinterbyg fremfor vinterraps, vinterhvede eller rug.

Uddybning punkt 7:

Samtidig er dyrkningsøkonomien – ifølge regnskabsopgørelser fra i Patriotisk Selskab i gennemsnit over de sidste tre år – i vinterbyg over 2.500 kr. ringere end vinterraps, over 2.000 kr. ringere end i vinterhvede og 650 kr. ringere end i rug.

Alt dette betyder, at vinterbyg er en udbyttmæssig dårligere afgrøde for landmanden og en langt ringere afgrøde for miljøet i stedet for alternativet, der kunne være vinterraps.

Alt dette betyder, at rådet fra rådgiverne ikke er fagligt begrundet – men alene begrundet i overforsigtighed overfor rigide regler. Fagligheden skal ikke bøjes på en sådan måde.

I Landøkonomisk Selskab har vi i årevis – intensiveret de sidste 5 år – kæmpet indædt for at påpege, at den valgte miljøregulering af markbrugets kvælstoftildeling er fuldstændig forfejlet, som også ovenstående viser. Det er dyrt for landmanden og af ganske tvivlsom værdi for samfund og vandmiljø. Fagligheden har på dét område meget at indhente, hvilket Mette Frederiksen også påpegede fra talerstolen ved delegeretmødet i november 2019.

Grønne regnskaber

Løsningen på, at der angiveligt udledes for meget kvælstof til det nære havmiljø, er ikke »mere af det samme«, som vi har kendt det i årtier og med meget tvivlsom effekt de sidste 15 år. Der skal nytænkning til.

I Landøkonomisk Selskab anbefaler vi, at bedriftens miljøpåvirkning – gerne på frivillighedens basis – dokumenteres af grønne regnskaber – eller balanceregnskaber. På den måde vil der danne sig et klart billede af, hvilke afgrøder, der er miljøskånsomme og hvilke, der er belastende. Ud fra den viden kan den enkelte bedrift efterfølgende tilrettelægge sin miljøpåvirkning ud fra valg af sædskifte og afgrøder.

Så kunne lovgivningen også forenkles – til glæde for både landmænd, rådgivere og kontrollanter. Man behøvede blot at skrive:

Markerne skal holdes grønne. Hvor der ikke sås vintersæd (undtagen efter de sent optagne rodafgrøder) skal der sås efterafgrøder.

Dette er et debatindlæg, som vi har valgt at offentliggøre på vores hjemmeside og/eller i et eller flere af vores printmedier. Indlægget er udelukkende et udtryk for skribentens egne holdninger.